

ТЕМА 6

Кримінальні правопорушення проти власності

Кримінальні правопорушення проти власності це передбачені КК України умисні або необережні суспільно небезпечні діяння, поєднані з посяганням на право володіння, користування або розпорядження майном шляхом викрадення чи з іншими способами заподіяння власнику (законному володільцю) майнової шкоди або з погрозою заподіянням такої шкоди.

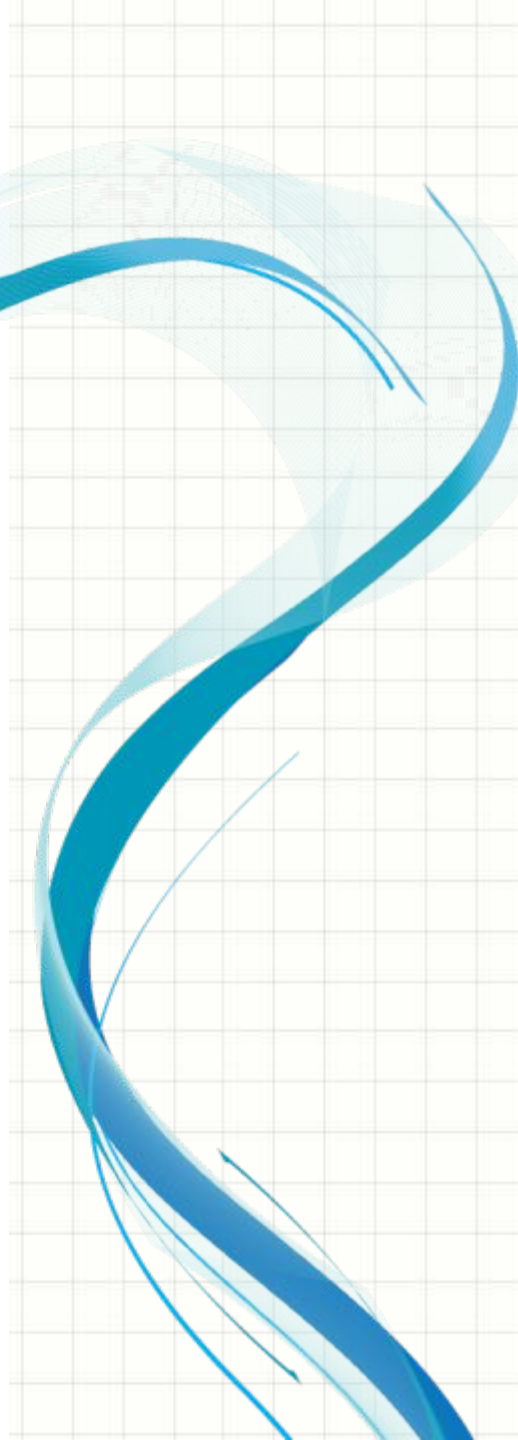
- **Родовий об'єкт** - сукупність суспільних відносин, що виникають у сфері власності: відносини, що виникають між власником (законним володільцем) та іншими особами з приводу володіння, користування або розпорядження майном, яке йому належить.
- **Додатковий безпосередній об'єкт** окремих порушень проти власності можуть виступати життя, здоров'я, свобода, честь і гідність потерпілого.
- **Предметом** кримінальних правопорушень проти власності є майно, що має певну вартість і є чужим для винної особи: речі (рухомі й нерухомі), грошові кошти, цінні метали, цінні папери тощо, а також право на майно та дії майнового характеру, електрична й теплова енергія.

Предметом найбільш поширених кримінальних правопорушень проти власності виступає:

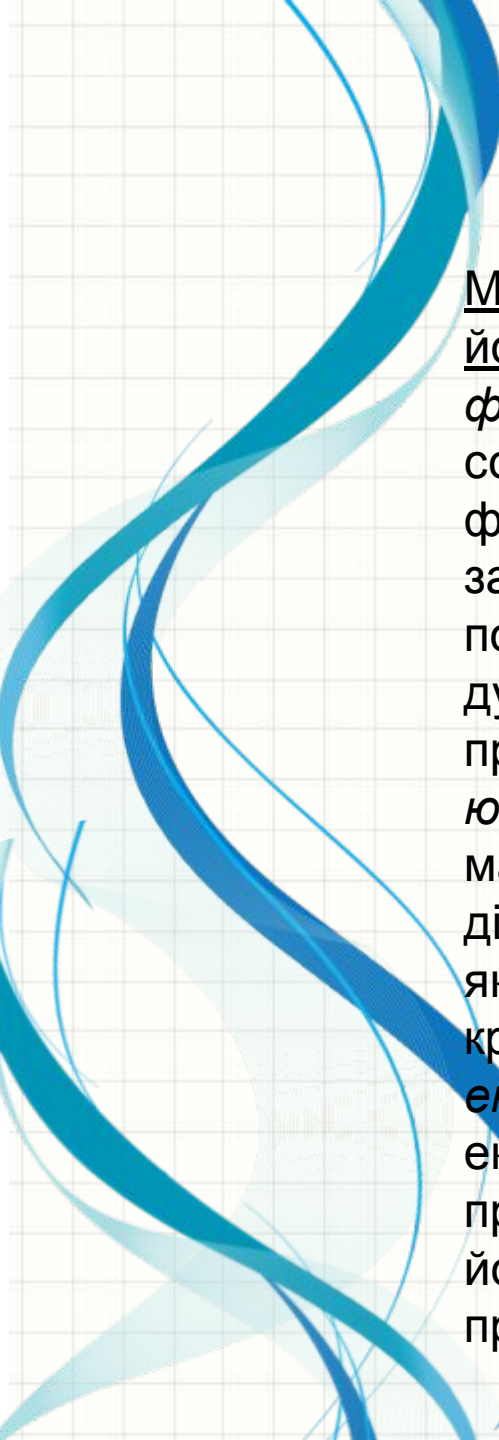
чуже рухоме майно (статті 185, 186, 187 КК України тощо).

право на майно (ст.ст. 189, 190 КК України) - надання права вимагати виконання зобов'язань, документи, які надають право отримати майно, користуватися ним або вимагати виконання зобов'язань тощо

будь-які дії майнового характеру (передання майнових вигод, відмова від них, відмова від права на майно, безоплатне надання послуг, санаторних чи туристичних путівок, проведення будівельних або ремонтних робіт тощо) вимагання (ст. 189 КК України).

Слід зазначити, що у правопорушеннях, відповідальність за які передбачено *ст.ст.185, 190, 191 КК України*, оціночна вартість майна, що виступає предметом кримінального правопорушення (мінімальний розмір заподіяної шкоди або сума викраденого, привласненого чи розтраченого майна), повинна перевищувати **0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян**. Якщо вартість такого майна на момент учинення діяння не перевищує 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян, викрадення чужого майна вважається дрібним і містить склад адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 51 («Дрібне викрадення чужого майна») КУПАП.

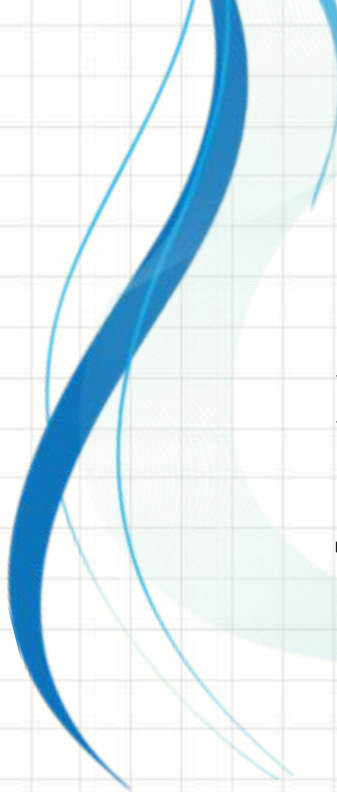

Майно як предмет кримінальних правопорушень, пов'язаних з його викраденням, характеризується такими ознаками:

фізична ознака (фізичність майна) – майно завжди являє собою річ матеріального світу, доступну для сприйняття або фіксації органами чуттів людини або спеціальними технічними засобами; такі речі можна вилучити, привласнити, спожити, пошкодити, знищити тощо; речі нематеріального світу (ідеї, думки тощо) не можуть виступати предметом кримінальних правопорушень проти власності;

юридична ознака – предмет є чужим для винної особи, тобто має власника (законного володільця), якому незаконними діями заподіюється шкода; викрадення предметів, власник яких невідомий або здійснюване самим власником, виключає кримінальну відповідальність;

економічна (соціальна) ознака – майно повинно мати певну економічну цінність (йому властива споживча вартість), адже предмет повинен бути вилучений з природного стану та/або у його створення попередньо повинна бути вкладена людська праця.

Об'єктивна сторона більшості кримінальних правопорушень проти власності характеризується вчиненням суспільно небезпечного діяння у формі дії. Окремі кримінальні правопорушення, наприклад такі, як умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК України), заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК України), порушення обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України) можуть бути вчинені також шляхом бездіяльності.

Для більшості кримінальних правопорушень проти власності обов'язковими ознаками об'єктивної сторони є вчинення суспільно небезпечного діяння та настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді заподіяння майнової шкоди і наявність необхідного причинного зв'язку між вчиненим діянням і наслідками. Такі склади сформульовано як кримінальні правопорушення з матеріальним складом.

Суб'єктом кримінальних правопорушень проти власності є фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку, наприклад у складі крадіжки (ст. 185 КК України), грабежу (ст. 186 КК України), розбою (ст. 187 КК України), вимагання (ст. 189 КК України), умисного знищення або пошкодження майна за обтяжуючих обставин (ч. 2 ст. 194 КК України), або 16 років, наприклад у разі шахрайства (ст. 190 КК України). спеціальним є суб'єкт привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України) чи порушення обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України).

Суб'єктивна сторона більшості кримінальних правопорушень проти власності характеризується виною у формі прямого умислу. Виняток становлять необережне знищення або пошкодження майна (ст. 196 КК України) і порушення обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України), що характеризуються необережною формою вини. у випадку вчинення кваліфікованого умисного знищення або пошкодження майна (ч. 2 ст. 194 КК України) може траплятись змішана форма вини (умисел щодо діяння і необережність щодо наслідків у вигляді загибелі людей чи інших тяжких наслідків).

Залежно від конструктивних особливостей складу кримінальні правопорушення проти власності можна об'єднати у такі групи (види):

1) корисливі кримінальні правопорушення, пов'язані з викраденням або заволодінням чужим майном (незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб) – ст. 185, 186, 187, 188¹, 189, 190, 191 КК України;

2) корисливі кримінальні правопорушення, не пов'язані з викраденням або заволодінням чужим майном (не пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або на користь інших осіб) – ст. 192, 193, 197¹, 198 КК України;

3) некорисливі кримінальні правопорушення проти власності – ст. 194, 194¹, 195, 196, 197 КК України.